

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 47, 65, 66, 71, 72³, 90, 175¹,
189¹, 190, 192, 199, 199¹, 199², 200, 206, 212, 219, 220, 221, 224¹, 225, 226, 227, 248 ir 282¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO
PROCESO KODEKSO 138 ir 163 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos Seimas, 2023 m. rugsėjo 12 d. nutarimu Nr. XIV-2156 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos išvados dėl Prano Kuonio peticijos“ pritaręs Seimo Peticijų komisijos išvadai tenkinti Prano Kuonio peticijoje pateiktą pasiūlymą Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse terminą „minimalusis gyvenimo lygis (MGL)“ pakeisti terminu „bazinis bausmių ir nuobaudų dydis“, pavedė Seimo Peticijų komisijai parengti šio nutarimo įgyvendinamųjų teisės aktų projektus.

Įstatymo projekto tikslas – užtikrinti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto teisėkūros aiškumo principo, reiškiančio, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, laikymosi.

Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad rodiklis, taikomas nusikalstamoms veikoms ir administraciniams nusižengimams kvalifikuoti bei bausmių ir nuobaudų dydžiams apibrėžti ir apskaičiuoti, yra bazinis bausmių ir nuobaudų dydis, kurį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 5 straipsnyje nustatyta, kad teisės aktuose, reglamentuojančiuose nusikalstamų veikų ir administracinių nusižengimų kvalifikavimą bei bausmių ir nuobaudų dydžių apibrėžimą ir apskaičiavimą, vartojamas rodiklis „minimalusis gyvenimo lygis“, arba „MGL“, yra tapatus ir lygus baziniam bausmių ir nuobaudų dydžiui.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse administraciniams nusižengimams kvalifikuoti taikomas rodiklis yra bazinis bausmių ir nuobaudų dydis (64, 108, 109, 115, 127, 187, 205, 208 ir kt. straipsniai), todėl Socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis taikoma tik Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso numatytais atvejais.

Teismai, skirdami baudas už nusikalstamos veikos padarymą, baudų dydį skaičiuoja minimaliojo gyvenimo lygio (MGL) dydžiais. Nuosprendžiuose nuteistajam skiriamos baudos dydis nurodomas ir MGL dydžiais, ir eurai. Dėl to nuteistajam nekyla neaiškumų, kokią pinigų sumą reikia mokėti. Tačiau, norint patikrinti, ar paskirta bauda eurai atitinka paskirtąją MGL dydžiais, reikia imtis specialių veiksmų ir nusistatyti, kad minimalusis gyvenimo lygis yra tapatus ir lygus baziniam bausmių ir nuobaudų dydžiui. Tam reikalingos teisinės žinios, kurių nuteistieji paprastai neturi.

Taigi Baudžiamajame kodekse ir Baudžiamojo proceso kodekse nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį bausmių ir nuobaudų (baudų) bei nusikalstamų veikų kvalifikavimui reikšmingos turto vertės dydžiai apibrėžiami minimaliojo gyvenimo lygio (MGL) dydžiais, nėra aiškus ir suprantamas, juo neužtikrinamas teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad toks teisinis reguliavimas, kai teisės aktuose vartojamų sąvokų turinys neatitinka sąvokos bendrinės prasmės, yra teisiškai ydingas (Konstitucinio Teismo 2003 m. lapkričio 17 d. nutarimas), taip pat pažymėjęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams, be kita ko tai, kad įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinama teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius (Konstitucinio Teismo 2009 m. kovo 2 d. nutarimas).

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatorius ir rengėjas – Seimo Peticijų komisija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptariami teisiniai santykiai.

Baudžiamajame kodekse ir Baudžiamojo proceso kodekse bausmių ir nuobaudų (baudų) bei nusikalstamų veikų kvalifikavimui reikšmingos turto vertės dydžiai apibrėžiami minimaliojo gyvenimo lygio (MGL) dydžiais.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma Baudžiamajame kodekse ir Baudžiamojo proceso kodekse terminą „minimalusis gyvenimo lygis (MGL)“ pakeisti terminu „bazinis bausmių ir nuobaudų dydis“.

Teisinis reguliavimas, pagal kurį Baudžiamajame kodekse ir Baudžiamojo proceso kodekse bausmių ir nuobaudų (baudų) bei nusikalstamų veikų kvalifikavimui reikšmingos turto vertės dydžiai būtų apibrėžiami baziniu bausmių ir nuobaudų dydžiu, būtų logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, būtų užtikrinamas teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priimti įstatymai neigiamų pasekmių nesukels.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti įstatymai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtų įstatymų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymų projektai atitinka strateginio lygmens planavimo dokumentus.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymus, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymų projektai naujų sąvokų nenustato, todėl jų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka nereikia.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymams įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymams įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „bauda“, „bazinis bausmių ir nuobaudų dydis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Kitų pagrindimų ir paaiškinimų nėra.

Seimo Peticijų komisijos pirmininkas

Edmundas Pupinis